

Metsien monimuotoisuuden turvaamisen keinot ja yhteiskunnalliset vaikutukset (2005-2010)

Tutkimusohjelman tulosten esittely

Ohjelmajohtaja:

MMT Riitta Hänninen

riitta.hanninen@metla.fi

Metsätieteen päivä 2010. Luonnon monimuotoisuus ja metsien kestävä käyttö. Tieteiden talo 4.11.2010

Esityksen sisältö:

1. Metsäluonnon suojele Suomessa
2. Tarve perustaa tutkimusohjelma
3. Yhteiskunnalliset ulottuvuudet & Ohjelman viitekehys
4. Keskeisiä tutkimusteemoja
5. Tulosten yhteenvetoa
 - toteutuskeinojen hyväksyttävyyys
 - kustannukset ja kustannustehokkuus
 - taloudelliset vaikutukset metsäsektorille
 - hyödyt
 - metsäsuunnittelu
 - menetelmäkehitys
6. Tulosten hyödyntäminen
7. Jatkotutkimus

Metsäluonnon suojele Suomessa

Suojeltuja ja rajoitetussa metsätaloukkytössä olevia metsiä 13% metsäpinta-alasta (31.12.2008).

Tiukasti suojeltuja:

E - Suomi 2,3%, P - Suomi 15,8%

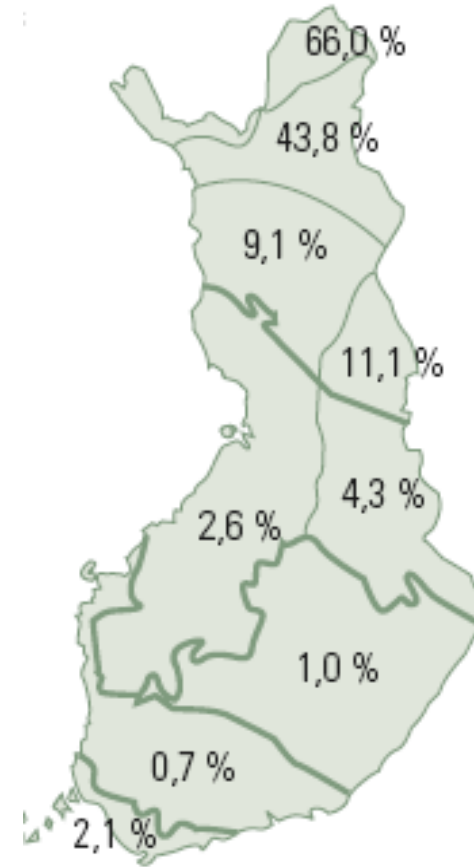
- tarvetta lisäsuojeluun erityisesti Etelä-Suomessa

METSO 2003-2007 pilottivaihe ja kokeiluhankeet

METSO 2008-2016 ohjelma:

- Rahoitus 182 milj. euroa vuoteen 2012.
- METSO -kriteerit
- Keskeiset hehtaaritavoitteet vuoteen 2016:
 - 96 000 ha pysyvään
 - 82 000 -173 000 ha määräaikaiseen suojeluun sisältäen luonnonhoidon hankkeet

Maa- ja metsätalousministeriö, Ympäristöministeriö

Kuva. Suojelualueiden osuus eri metsäkasvillisuusvyöhykkeillä. (Lähde: Metsien suojelun...2002).

Tarve perustaa yhteiskunnallisesti suuntautunut tutkimusohjelma

METSO – seuranta MMM:n toimeksiannosta:

- METSO 2003-2007 pilottivaiheen taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten arvioinnista, seurannasta ja raportoinnista, jota tehtiin rinnakkain YM:n SYKE:lle antaman ekologisten vaikutusten seuranannan kanssa.
- METSO 2008-2016 toimintaohjelman valmistelu ja seuranta

Tutkimusohjelman tavoitteet

- johdettiin pääosin METSO - toimikunnan (2002) asettamista tutkimus- ja selvitystarpeista

2009: erillinen hankeryhmä, Metlan METSO – tutkimus

- seuranta-, arviointi- ja tutkimustietoa METSO2008-2016 toimintaohjelmalle MMM:n ja YM:n ohjauksessa.

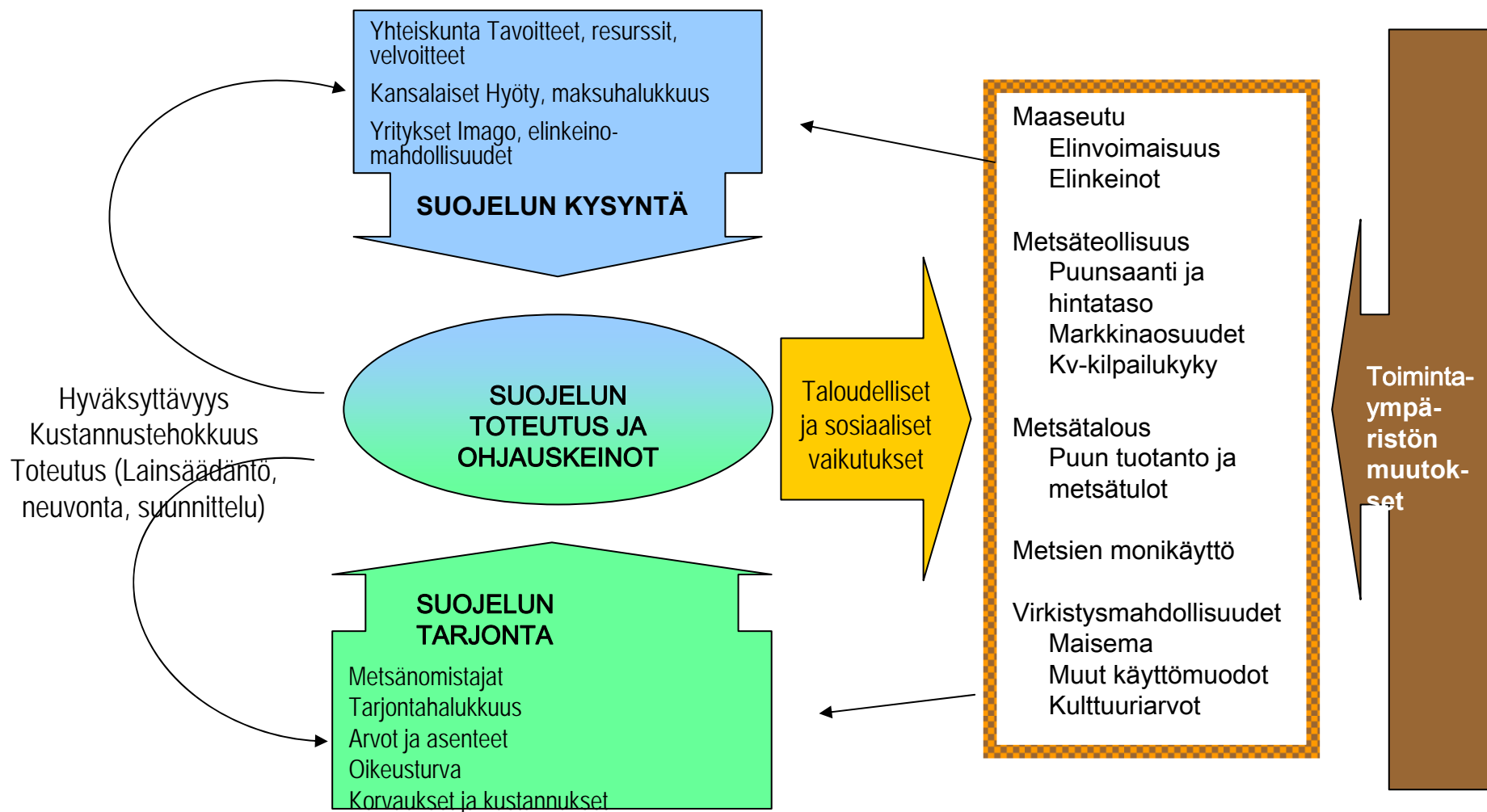
Yhteiskunnalliset ulottuvuudet ja metsien monimuotoisuuden turvaaminen

- ✓ Metsien käytön lisärajoitukset vähentävät talouskäytön mahdollisuuksia
- ✓ Kansantalous ja hyvinvointi erityisesti maaseudulla on riippuvainen metsävarojen taloudellisesta hyödyntämisestä
- ✓ Metsien käytön tavoitteet, tarpeet ja mahdollisuudet monipuolistuneet, mm.: metsätalous, virkistyskäyttö- ja luontomatkailu, ilmastonmuutoksen torjunta, monimuotoisuuden turvaaminen
- ✓ Puun tuonnin väheneminen - tarve lisätä kotimaan markkinahakkuita
- ✓ Muutokset metsänomistajien tavoitteissa ja arvoissa, mm. monitavoitteisuus
- ✓ Yhteiskunnan rajalliset resurssit - suojelun taloudellinen tehokkuus

Tutkimustietoa tarvitaan

- metsien monimuotoisuuden turvaamisen taloudellisista ja sosiaalisista vaikutuksista yhteiskunnan eri toimijoihin
- tieto auttaa monimuotoisuuden turvaamiseen liittyvien yhteiskunnallisten ristiriitojen vähentämisessä

Ohjelman viitekehys

Keskeisiä tutkimusteemoja

Taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset

- Suojelun kannatus yhteiskunnassa, hyödyt
- Kustannukset, sopimuspalkkiot
- Vaikutukset metsäsektoriin ja kansantalouteen
- Mahdollisuuksia uudelle yrittäjyydelle ?

Politiikan ohjaus- ja toteutuskeinot

- Hyväksyttävyys
- Kohteiden tarjonta
- Sosiokulttuuriset suojelukohteiden valintaperusteet

Monimuotoisuuden suojelun ottaminen huomioon metsäsuunnittelussa

- Alue-, tila- ja metsikkötason suunnittelu
- Elinympäristöä kuvaavan tiedon liittäminen metsäsuunnitteluun

Ekosysteemilähestymistapa, ekosysteemipalvelut – otettiin myöhemmin ohjelmaan

Yhteenvetoa tuloksista

Tuloksia: Toteutuskeinojen hyväksyttävyys vaikuttaa myönteisesti kohteiden tarjontaan

Kyselytutkimusten mukaan:

- Suojelumyönteisyys on lisääntynyt, ja useimmat kansalaiset ovat valmiita maksamaan lisäsuojelusta
- Vapaaehtoisuus tärkeää, neuvonta tärkeä keino
- Metsänomistajat korostavat: omistusoikeus, määräysvalta, sopimusehtojen joustavuus ja suojelukorvaukset tärkeitä

Kysely 2009: METSO 2008-2016 ohjelman keinoista metsänomistajat pitivät sopivimpina luonnonhoitohankkeita, määräaikaista sopimuksia ja talousmetsien tehostettua luonnonhoitoa.

METSO-ohjelman kokemusten perusteella

- käytössä on hyvä olla sekä pysyviä että määräaikaista keinoja

Kyselyjen mukaan mahdolliset suojelun kielteiset hyvinvointivaikutukset nähtiin pienempinä, jos sopimusehdot olivat joustavia. → Periaatteessa valtio voisi säästää kuluissa.

Tuloksia: Monimuotoisuuden turvaamisen suorat kustannukset ja kustannustehokkuus

- Korvausvaroista niukkuutta, kohteiden tarjonta ylittänyt kysynnän
- Maanomistajalle mieluisa toteutustapa saattaa pienentää rahallista palkkiota
- Metsänomistajille ympäristötukisopimuksista maksetut korvaukset määräaikaisessa suojelussa ovat vaihdelleet paljon, mutta olleet laskelmien mukaan suojeluun houkuttelevia.
- Määräaikaisen suojelun korvausten tarkasteluun kehitetty SuojeluMOTTI - ohjelmistoa.

Yhdenmukaisen ja maanomistajalle selkeästi ymmärrettävän korvausten määritysmenetelmän kehittäminen tarpeen. Saattaa yhdessä joustavien sopimusehtojen kanssa vähentää valtiolle koituvia kustannuksia.

Tuloksia: Epäsuorat taloudelliset vaikutukset metsäsektoriin ja kansantalouteen (kustannukset)

Lisäsuojelu vähentää puun tarjontapotentiaalia:

- puun hinta ja metsäteollisuuden tuotantokustannukset nousevat
- tuotanto voi vähentyä (erit. sahateollisuus)
- kerrannaisvaikutuksia kansantalouteen. Puun tuonti kasvaa.

Metsäsektorimallitarkastelut, talouden osittaistasapainomalli (SF-GTM):

METSO 2008-2016 ha-tavoitteiden toteutumisen vaikutukset metsäteollisuuden tuotantoon ja puumarkkinoihin olisivat valtakunnan tasolla melko pieniä

- Vaikutusten suuruus riippuu mm. siitä, paljonko ja millaista metsää suojellaan ja voidaanko puun tuonnilla korvata vähentynyttä puun tarjontaa
- Biodiversiteettitiedon lisääminen malliin mahdollisti kustannustehokkuuden tarkastelun.
- Eräissä tapauksissa alueilla, joilla oli keskimääräistä vähemmän potentiaalisia ekologisesti arvokkaita kohteita suojelun rajakustannus oli suurimpien joukossa.

Taloudellisesti optimaalisella kohdentamisella alueittain voidaan säästää valtakunnan tasolla, mutta paikalliset vaikutukset voivat olla suuria!

Tuloksia: Hyödyt

Metsien monimuotoisuuden lisääminen

- hyvinvointivaikutuksia kansalaisille ja kyselyjen mukaan kansalaiset olivat valmiit maksamaan lisäsuojelusta
- kansallispuistojen sosiaalinen ja kulttuurinen merkitys lähialueelleen tärkeä
- hyödyt ovat suurelta osin julkishyödykkeitä, ei markkinahintaa
- voi syntyä uutta yritystoimintaa, esim. luontomatkailussa

Suojelualueiden merkitys lähialueelle (sessio 2.)

- Monimuotoisuuden suojelusta mahdollisesti aiheutuneita taloudellisia menetyksiä voidaan osin korvata luonto- tai matkailuyrittäjyydellä

Tuloksia: Metsäsuunnittelu - suojelevaihtoehtoja päätöstukityökalun avulla

- Monimuotoisuuden turvaaminen riippuu metsänomistajan omasta päätöksestä
- Työkalu metsänomistajan päätöksenteon tueksi - vuorovaikutteisuus ja metsänomistajan monitavoitteisuus metsätilan hoidossa
- Elinympäristömallien liittäminen metsäsuunnitteluun (esim. liito-orava)
- Metsäsuunnittelu kuntatasolla - vuorovaikutteisuus: Kolin – Hattusaaren paikallinen metsäohjelma, kuntien virkistysmetsien monitavoitteinen suunnittelu

Päätöstukityökalu edistää tehokasta monitavoitteista metsien käyttöä, jossa monimuotoisuuden turvaaminen on otettu huomioon. Tarpeellinen väline edistää monimuotoisuuden turvaamista metsätilan hoidossa.

Tuloksia: Menetelmäkehitys-sovellukset

- Metsäsuunnittelumallit, elinympäristömallit
- Metsänomistajan päätöstukimallit tilatason neuvontaan
- SuojeluMotti - malli metsikkötason määräaikaisen suojelun kustannusten laskentaan
- Talousteoreettiset osittaisen tasapainon metsäsektorimallit suojelun taloudellisten vaikutusten tarkastelussa
- Choice experiment -menetelmän sovellus ohjauskeinojen hyväksyttävyyden tutkimisessä

Tulosten hyödyntäminen

Tulokset palvelevat suoraan tiedonkäyttäjiä:

- KMO 2015 valmisteluun, työryhmiin ja seurantaan osallistuminen
- METSO-ohjelman kokeiluvaiheen seuranta ja arviointi
- METSO 2008-2016 valmisteluun osallistuminen ja ohjelman seuranta, METSO-tutkimustiedon tuottaminen

Jatkotutkimus

METSO 2008-2016 seuranta

- yhdessä SYKE:n kanssa jatkuu Metlassa MMM:n ja YM:n ohjauksessa

Metlan METSO-tutkimus (2009-2012). MMM:n rahoittamana 3 hanketta, aiheita:

- METSO-toimenpiteiden tunnettuus ja hyväksyttävyyys metsänomistajien keskuudessa
- METSO-kohteiden rakennepiirteiden ja lajiston kartoitus, kustannustehokkuus
- METSO-elinympäristöjen kaltaisten metsien määrä alueittain
- Metsänomistajien päätöstukitarpeet ja menetelmien käytäntöön vienti
- Sosiokulttuuristen arvojen tunnistaminen, kriteerit
- Erilaisten metsänkäsittelyjen vaikutus monimuotoisuuteen (poiminta-, pienaukko-, osittais- ja avohakkuut)

<http://www.metla.fi/ohjelma/tuk/>

KIITOS!

